

Τίτλος του Μαθήματος: Καινοτομία-Δημιουργικότητα-Τεχνικές στο πεδίο των Επιστημών της Αγωγής.

Κωδικός αριθμός του μαθήματος: Χ3

Τύπος του μαθήματος: Υποχρεωτικό

Εξάμηνο: ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ

Αριθμός απονεμόμενων πιστωτικών μονάδων: 6 ECTS

Υπεύθυνοι γνωστικού αντικείμενου: Γιώτα Ξανθάκου, Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου & Θωμάς Μπαμπάλης, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.

Αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος: Οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος απορρέουν από τις επιμέρους θεματικές του ενότητες και προσβλέπουν, ώστε οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες:

- Να προβληματιστούν για τις έννοιες δημιουργική σκέψη και καινοτομία.
- Να ενημερωθούν για τις ιστορικές και κοινωνικές συγκυρίες που οδήγησαν σε έκρηξη μελετών για τη δημιουργικότητα τα τελευταία 60 χρόνια.
- Να γνωρίσουν το θεωρητικό μοντέλο του Guilford για τη δομή της νοημοσύνης, δηλαδή λειτουργίες (μνήμη, κατανόηση, συγκλίνουσα – κριτική σκέψη, αποκλίνουσα – δημιουργική σκέψη, αξιολόγηση), περιεχόμενα – υλικά και προϊόντα.
- Να κατανοήσουν τα κριτήρια της δημιουργικής σκέψης και τα στάδια της δημιουργικής διαδικασίας.
- Να πληροφορηθούν για τα γνωρίσματα της προσωπικότητας των δημιουργικών ατόμων και τους παράγοντες που συνιστούν εμπόδια στη δημιουργική σκέψη.
- Να αναζητήσουν την έννοια της δημιουργικότητας μέσα από τα κυρίαρχα παιδαγωγικά ρεύματα.
- Να συσχετίσουν την έννοια της δημιουργικότητας με τη διδασκαλία και μάθηση.

- Να μελετήσουν βασικά μοντέλα δημιουργικής μάθησης (π.χ. Treffinger, 1979, Ξανθάκου, 2002).
- Να έρθουν σε επαφή και να εφαρμόσουν τεχνικές δημιουργικής παραγωγής ιδεών (π.χ. ιδεοθύελλα, συνεκτική, το δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα κ.ά.).

Προαπαιτήσεις: Δεν υπάρχουν

Περιεχόμενο του μαθήματος: Το περιεχόμενο του μαθήματος δομείται σε δέκα (10) θεματικές ενότητες, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής:

- **Θ.Ε.1:** Οριοθέτηση και ιστορική αναζήτηση των εννοιών “δημιουργικότητα” και “καινοτομία”.
- **Θ.Ε.2:** Δημιουργικότητα και νοητικές διεργασίες (πρόσληψη, μνήμη, συγκλίνουσα-κριτική σκέψη, αποκλίνουσα-δημιουργική σκέψη, αξιολόγηση).
- **Θ.Ε.3:** Γνωρίσματα προσωπικότητας δημιουργικού ατόμου-Στάδια δημιουργικής σκέψης-Δημιουργικό προϊόν.
- **Θ.Ε.4:** Συστηματική καλλιέργεια των επιμέρους δημιουργικών ικανοτήτων στο σχολείο. Ενδεικτικά προγράμματα.
- **Θ.Ε.5:** Αναζήτηση της έννοιας της δημιουργικότητας μέσα από τις κυρίαρχες παιδαγωγικές τάσεις.
- **Θ.Ε.6:** Δημιουργικότητα και εκπαίδευση: α) αποτύπωση της παρούσας κατάστασης και β) το ζητούμενο του μέλλοντος.
- **Θ.Ε.7:** Δημιουργικότητα και μάθηση: Νοητικές διεργασίες- Χαρακτηριστικά δημιουργικού μαθητή.
- **Θ.Ε.8:** Τύποι σκέψης και μάθηση: προϊόντα γνώσης.
- **Θ.Ε.9:** Τεχνικές δημιουργικής παραγωγής ιδεών (1) (π.χ. ιδεοθύελλα, συνεκτική, κατάλογος δημιουργικών ερωτήσεων).
- **Θ.Ε.10:** Τεχνικές δημιουργικής παραγωγής ιδεών (2) (π.χ. μορφολογική ανάλυση, έξι σκεπτόμενα καπέλα του de Bono, χαρτογράφηση ιδέας, το δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα).

Διδακτική μεθοδολογία: Για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων θα αξιοποιηθούν **σύγχρονες διδακτικές μέθοδοι** τόσο μαθητοκεντρικές, έμμεση διδασκαλία, όσο και δασκαλοκεντρικές, άμεση διδασκαλία. Ωστόσο, έμφαση θα δοθεί στην απόλυτη και συνειδητή συμμετοχή των φοιτητών στη διαδικασία της μάθησης. Ως προς τις **τεχνικές** που θα αξιοποιηθούν, οι οποίες θα στοχεύουν στην απόκτηση γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση στάσεων, θα εφαρμοστούν συνδυαστικά ή μεμονωμένα: η εισήγηση, η συζήτηση, η μελέτη περίπτωσης, η λύση προβλήματος, οι ομάδες εργασίας, ο καταγισμός ιδεών, το παιχνίδι ρόλων κ.ά. Τέλος, κάθε μάθημα θα στηρίζεται σε οπτικοακουστικό υλικό εμπλουτισμένο με εικόνες, βίντεο και χρήσιμες ιστοσελίδες.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα: Όταν ολοκληρωθεί το μάθημα, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:

- ❖ Να οριοθετούν εννοιολογικά τις έννοιες δημιουργικότητα και καινοτομία.
- ❖ Να περιγράφουν το θεωρητικό μοντέλο του Guilford για τη δομή της νοημοσύνης.
- ❖ Να αναφέρουν τα κριτήρια της δημιουργικής σκέψης.
- ❖ Να περιγράφουν τα γνωρίσματα των δημιουργικών ατόμων και τα στάδια της δημιουργικής διαδικασίας.
- ❖ Να γνωρίζουν την έννοια της δημιουργικότητας μέσα από τα κυρίαρχα παιδαγωγικά ρεύματα.
- ❖ Να περιγράφουν τη σχέση ανάμεσα στη δημιουργικότητα, τη νοημοσύνη και τη σχολική επίδοση.
- ❖ Να διακρίνουν τα διάφορα είδη σκέψης, ειδικότερα τη δημιουργική και την κριτική και τις μεταξύ τους διαφοροποιήσεις.
- ❖ Να αναφέρουν τις επιμέρους δημιουργικές ικανότητες, καθώς και τα εμπόδια ενάντια στην καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης.
- ❖ Να αναλύουν τη συμβολή του αναλυτικού προγράμματος, του εκπαιδευτικού και των μαθητών στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης.
- ❖ Να εφαρμόζουν τεχνικές δημιουργικής παραγωγής ιδεών (π.χ. ιδεοθύελλα, χαρτογράφηση ιδεών, συνεκτική, μεθ' ηδονής μανθάνειν κ.ά.).

Αξιολόγηση: Η αξιολόγηση του μαθήματος θα γίνεται ως εξής:

Α) Γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου και

Β) Προαιρετική εκπόνηση βιβλιογραφικής εργασίας κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία προς μελέτη:

Ελληνική:

- ✓ Μαγνήσαλης, Κ. (1990). *Δημιουργική: Θεωρία και τεχνική για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας*. Αθήνα: Interbooks.
- ✓ Μαγνήσαλης Κ. Γ. (2003). *Δημιουργική σκέψη. Θεωρία, Τεχνική, Ασκήσεις, Τεστ, Παιχνίδια*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- ✓ Μπαμπάλης, Θ., (2011). *Η Ζωή στη Σχολική Τάξη*. Αθήνα: Διάδραση.
- ✓ Νημά, Ε. (2002). *Δημιουργικότητα και σχολικές επιδόσεις μαθητών γυμνασίου*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- ✓ Ξανθάκου, Γ. (2011). *Δημιουργικότητα και Καινοτομία στο Σχολείο και την Κοινωνία*. Αθήνα: Διάδραση.
- ✓ Ξανθάκου, Γ., & Καΐλα, Μ. (2011). *Το δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα*. Αθήνα: Διάδραση.
- ✓ Ξανθάκου, Γ., Καΐλα, Μ. & Παπαβασιλείου, Β. (2015). «Φαντασία νεκρή φαντάσου» γιατί «με τις ξόβεργες μπορείς να πιάνεις πουλιά, δεν πιάνεις ποτέ το κελαηδητό τους»: Αθήνα: Διάδραση.
- ✓ Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (2004). *Δημιουργική σκέψη στο σχολείο και στην οικογένεια*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- ✓ Τριλιανός, Αθ. (2004). *Μεθοδολογία της σύγχρονης διδασκαλίας*, τόμ. Β'. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Ξενόγλωσση:

- ✓ Babalis, Th., Xanthacou, Y., Kaila, M., & Stavrou, N. (2012). Research attitude and innovative-creative thinking: Differences between undergraduate male and female students. *Elsevier, Procedia Social and Behavioral Sciences*, 69, 1452-1461.
- ✓ Bono de, E. (1992). *Teach your child how to think*. New York, CA: Penguin.

- ✓ Christensen, C., Johnson, C.W. & Horn, M.B. (2008). *Disrupting class: How disruptive innovation will change the world learns*. New York, C.A.: Mac Grow Hill.
- ✓ Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and inventions*. New York, CA: Harper Collins.
- ✓ Jeffrey, B. (2006). Creative teaching and learning: towards a common discourse and practice. In: *Cambridge Journal of Education*, 36(3), 399–414.
- ✓ Robinson, K. (2015). *Creative schools: the grassroots revolution that's transforming education*. USA: Viking Penguin.
- ✓ Sternberg, R.J. (2006). The nature of creativity. In: *Creativity Research Journal*, 18 (1), 87-98.
- ✓ Xanthacou, Y., & Kaila, M. (2011). *Creative problem solving*. Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, Inc
- ✓ Xanthacou, Y., Stavrou, N., & Babalis, Th. (2013). Creativity-Innovative thinking-Tolerance in uncertainty: Views of undergraduate students in greek universities based on the faculty of their studies. *Creative Education*, 4(2), 143-148.